

Jantárový prívesok

(predmet mesiaca jún)

Jantár bol od praveku obľúbenou surovinou na výrobu amuletov, šperkov a kultových predmetov. Na územie dnešného Slovenska sa jantár dovážal z oblasti Baltického mora. Obchodníci, špecializujúci sa na obchod s jantárom, ho transportovali pozdĺž Jantárovej cesty zo severu na juh, ktorá spájala Jadranské pobrežie s Baltským morom. Táto cesta prechádzala aj cez územie Slovenska pri Devíne a pokračovala cez Moravskú bránu smerom na Poľsko k ústiu rieky Visla. Jantár je zlatožltá fosílna živica treťohorných ihličnatých stromov, ktorý vznikol približne pre 50 miliónmi rokov. Do 19. storočia ho zbierali na morskom pobreží. Najväčší rozmach jantárový obchod dosiahol na našom území v staršej dobe bronzovej. Náš jantárový prívesok, ktorý bol nájdený pri archeologickom výskume Šurian, časť Nitriansky Hrádok – Zámeček, pochádza z trošku mladšieho obdobia. Na tejto lokalite bolo preskúmané jedno z najvýznamnejších starobronzových opevnených sídlisk na Slovensku, obývané ľuďmi maďarovskej kultúry.

Jantárový prívesok pochádza zo súboru šperkov, ktorý sa našiel v spodnej vrstve deštrukcie chaty maďarovskej kultúry v malej oválnej jamke. Súbor šperkov pozostával z 10 kusov cylindrických bronzových špirálovitých trubičiek z náhrdelníka, zo 106 kusov kužeľovitých bronzových pukličiek zdobených tepaním a 1 kusa kruhového jantárového prívesku. Prívesok má kruhový tvar s priemerom 3,7 cm a otvorom v strede. Jeho horný okraj je vytvarovaný do podoby malého výčnelku. Hrúbka predmetu činí 0,9 cm. Zbierkový predmet má žltohnedú farbu a jeho povrch je miestami popraskaný. Časť povrchu zadnej strany prívesku je odlupený.

Majiteľ mohol nosiť prívesok zavesený na koženom remienku na hrdle. Šperk bol pravdepodobne súčasťou väčšieho náhrdelníka, ktorý pozostával z bronzových špirálových trubičiek a kužeľovitých pukličiek. Nálezové okolnosti hovoria o tom, že honosný náhrdelník jeho majiteľ ukryl v nepokojných časoch spojených so zánikom osady na Zámečku do bezpečného úkrytu pred hroziacim sa nebezpečenstvom.

Jantárový prívesok z Nitrianskeho Hrádku – Zámeček môžeme datovať na počiatok strednej doby bronzovej (okolo 1450 pred Kr.), kedy sa predpokladá aj náhly zánik vlastnej osady maďarovskej kultúry.